

h. II, 18.

X 2316898

IIa
590

SOLLEMNIA FRIDERICIANA

AD

SVBIECTISSIMI CVLTVMOBSEQVII

TRIBVS FRIDERICIS SAXONIAE OPTIMIS MAXIMIS

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO SARMATARVM REGI

ET PRINCIPI ELECTORI SAXONIAE

FRIDERICO
AVGVSTO

PATRI PATRIAE AC DOMINO LONGE CLEMENTISSIMO

ITEMQVE

SERENISSIMO CELSISSIMOQVE SAXONIAE

PRINCIPI REGIO

FRIDERICO CHRISTIANO

DOMINO AC PRINCIPI INDVLGENTISSIMO

NEQVE MINVS

SERENISSIMO PRINCIPI IVENTVTIS AC DVCI

HAEREDIQVE SAXONIAE

FRIDERICO AVGVSTO

DOMINO AC PRINCIPI CLEMENTISSIMO

SVBMISSISSIME DECLARANDVM

d. V. MART. MD CC LIII

IN GYMNASIO GORLICENSI CELEBRABVNTVR

QVAM PANEGYRIN

HAC TABVLA

INDICIT

DE

LITTERATVRA HEROICA

PAVCA PRAEFATVS

FRIDERICVS CHRISTIANVS BAVMEISTERVS

AVGVSTI GYMNASII GORLICENSIS RECTOR

GORLICII, EX OFFICINA FICKELSCHERERIANA.

SOLLENNI FRIEDERICIANA

AD

SUBIECTISSIMI SALTVMORSEBANI

TRIVS FRIEDERICI SAXONIAE OPTIMI MAXIMI
SERENISSIMO AC POTENTISSIMO SARMATANA M. H. C.
ET PRINCIPALISSIMO SAXONIAE

FRIEDERICI
AVGVSTO

PATRI PATRIAE AC DOMINO LONGE CLEMENTISSIMO

ET REGI

SERENISSIMO CESSISSIMOQUE SAXONIAE
PRINCIPIS REGIO

FRIEDERICI CHRISTIANO

DOMINO PRINCIPALISSIMO SAXONIAE

ET REGI

SERENISSIMO PRINCIPALISSIMOQUE SAXONIAE
PRINCIPIS REGIO

FRIEDERICI AVGVSTO

DOMINO AC PRINCIPALISSIMO SAXONIAE

ET REGI

SERENISSIMO CESSISSIMOQUE SAXONIAE
PRINCIPIS REGIO

QVAM PARI ET IN

HACTENAC

ET

LITTERARVM REPERTORIUM

QVOD IN SCHOOLA PUBLICA

FRIEDERICI CHRISTIANI SAXONIAE

PRINCIPIS REGIO

COMPTIBVS ET OFFICINA VICE-RECTORIS

UNIVERSITÄT
SACHSEN-ANHALT
MAGDEBURG

FRIDERICI nomine in fastis insignitur crastinus dies, quem, Saxonibus auspiciatissimum, quanta fieri potest religiosissima celebritate peragere, nos iubet pietas, iubet sanctissimi cultus obsequii.

Hic dies, SOLLEMNIBVS REGIIS facer, populum Saxonicum, AVGVSTO AVGVSTISSIMO parendi lege subiectum, tanta perfundit uoluptate, quanta, cum summa est, esse solet.

Hic dies, dici non potest, quantopere ciuium animos, communis gaudii impletos sensu, et FRIDERICI nominis exciros ueneratione, ad plausus, ad uota, ad piam congratulationum aemulationem incitet atque impellat.

Quanto enim quisque ciuium uerius iudicat, Regia salute, Domusque Regiæ splendore et incrementis singulorum reipublicae ordinum contineri incolunitatem, tanto, ut semper alias, ita hoc

uel maxime die, laetatur impensius, Potentissimi ac Serenissimi Poloniarum Regis ac Saxoniae Principis Electoris, FRIDERICI AVGVSTI, Patris Patriae ac Domini nostri Clementissimi felicitatem quadam propitii fati indulgentia, aut diuino potius munere, aduersus incertos funestosque turbidioris fortunae casus, munitam adhuc fuisse et muniri.

Non minori laetitiae pietatisque stimulo excitatur, et excitata gaudii, quo impletur, sensum hodie testatiorem facit Saxoniam, Serenissimi Celsissimique Saxoniae Principis Regii, FRIDERICI CHRISTIANI, Domini ac Principis longe Indulgentissimi, prosperitatem tam excelso dignam loco, splendoremque, nouis in dies incrementis auctum, proprius contuita, contuendoque admirata.

Redit denique, redeunte laetissimo hoc, et ex omnibus diebus, quos per totum annum uidere contigit, iucundissimo die, redit, inquam, salutis gloriaeque Saxonicae amantissimus quisque, et redit, incredibili cum uoluptate, in memoriam Serenissimi Principis ac Ducis Haeredisque Saxoniae, FRIDERICI AVGVSTI, quem pluribus, quam in aetatem istam cadunt, dotibus animi, ingeniique suauitatibus cumulatum nemo cogitat, quin aspicere gestiat, nemo aspicit, quin, Ipsum unico sui aspectu omnes omnium Saxonum caritates complexum esse, fateatur.

Tot igitur, tamque iustis laetandi gratulandique causis hodierna luce cumulatis, quis est Saxonum, recte sentientium, qui non DEO immortali pro conseruato Rege, pro Principe Regio, pro Principis Regii Filio, tribus FRIDERICIS Saxoniae Optimis Maximisque, maximas agat, maximas habeat gratias, uotisque, pro DOMO REGIA religiose susceptis, hodierni diei celebritatem prosequatur.

Quo plausu, festisque gratulantium uocibus dum uniuersa perfonat Saxoniam, fit, ut Lusacia, et, quas Lusacia fouet, Musae, igniculis pietatis, dudum animo conceptis, inflammatae, quiduis potius, quam communis gaudii carere sensu, uideri malint.

Audent

Audent ergo cum Saxonum, quibus nullo observantissimi cultus, nullo laetitiae singularis genere concedunt, gratulabundis uocibus suas confoiare. Audent, VESTRIS aduolutae genibus, FRIDERICI, Fridericorum, quos orbis colit, omnium Clementissimi, VOS, tanquam tutelaria diuinæ humanaeque sapientiae Numina, contueri propius et uenerari, diem FRIDERICIANVM pia subiectissimaque gratulatione celebraturae.

Publici gaudii pietatisque, submississime declarandae, partes suscepit Gentilitio splendore, ingenio, rarisque et admirandis animi dotibus Perillustris Iuuenis,

Carolus Dettlev Comes ab Einsiedel,

Illustrissimae Einsiedelianae Domus Flos, et Gymnasti nostri Ornamentum, qui sollempni, et ad AVGVSTAE MAIESTATIS uenerationem composita, oratione subiectissimam gratulationem complexurus, latine ex prompta memoria dicit de Litterarum flore, ex Principum clementia oriundo. Nihil sibi honorificentius conringere potuisse existimat Illustrissimus Comes, quam quod sibi liceat esse tam felici, primo industriae docilitatisque specimine, REGIAE DOMVI obsequiosissimi cultum officii comprobare.

Pari laetitia et pietate ad uota pro REGIA salute nuncupanda commoueri se sentiunt Iuuenes Generosi, et maiorum gloria generis, quae antiquitate incluti,

Ludouicus Albrecht Leopold. de Kanitz, Equ. Lus.

qui, Oden gratulabundam teutonicam recitaturus, submississima pietatis testificatione demonstrabit, amorem populi esse ualidissimum imperii munimentum.

Fridericus Guilielmus de Vchteritz, Equ. Lusat.

Oratione Gallica diem, FRIDERICIANI Nominis celebritate festum, Saxonibus Lusatisque auspiciatissimum illuxisse, ostendet, demonstrabitque, Imperantium uirtutes multum adferre adiumenti ad salutem publicam.

Andreas Gottlob de Eicke, Equ. Lusat.

declamatione, patrio confecta sermone, libertatem sub legibus explicabit, vota pro REGE publicae salute persolurus.

Quos quidem oratores, perillustri ac nobili oriundos loco, nullus dubito, religione animi ita esse defuncturos, ut his ingenii pietatisque speciminibus ostendant, se iis in Gymnasio nostro artibus excoli et poliri, quibus nobiles, illustrique orti genere, ad splendidiore reipublicae munia obeunda sint praeparandi. Quae sit uero docendi, quae sit discendi ineunda ratio, si Nobiles, Procerumque filii, et ipsi adeo Principes, ad uitae decus humanitatemque erudiendi, utiles reipublicae euadere debeant, id ex iis, quae de LITTERATURA HEROICA, occasione hac peropportuna data, paucis dicam, intelligetur.

Hanc primam legem in studiorum cultura sanciri uult ratio, ut, quas suo quisque uitae generi, ingenio, dignitatiue uidet esse conuenientissimas, scientias uel inprimis colat, diligentiusque pertractet. Quamuis enim omnes disciplinae, quae liberalioris doctrinae continentur ambitu, magno sint ului, magno adiumento, cum ad intelligendi uim perficiendam, tum ad mores rite conformandos, dubium tamen non est, quin, quemadmodum ex pluribus, quae proponuntur, bonis deligi solent optima, ita id demum, quod maxime deceat, et cuiusque usus plurimum inferuiat, studiorum genus, delectu prudenter habito, ceteris sit praefendum.

Neque enim omnibus omnia conueniunt, sed dispar uitae ratio dispares postulat scientias, et, ne quid humano generi ad felicitatem desit, diuersa munia, quibus reipublicae consulitur, diuersis administrari studiis uoluit Numinis, rebus humanis propitii, prouidentia.

Intelligitur ergo, quid sit, quod ii, qui ad capeffendam rem publicam praeparantur, quique, nobili ac perillustri loco oriundi, in aula praecipue, amplioribusque reipublicae muneribus, clarius exsplendescere, dignitatesque eminentiores cum laude tueri uolunt, quod

quod, inquam, in aliis omnibus artibus, et alia omni ratione, insti-
tuendi sint, quam quibus, quoue modo solent erudiri ii, qui uel hu-
mili educantur cultu, uel, fortis mediocritate contenti, litteris ita se
dedunt, ut ad eas referant cuncta, plurisque putent, sapientis perfrui
otio, quam, in excelso dignitatis amplitudinisque loco, negotiis
reipublicae ac turbis ciuilibus iactari.

Quod praeclare Seruii Tullii exemplo docet Lilius, quem, ait,
iis fuisse eruditum artibus, quibus ingenia ad magnae fortunae cul-
tum excitentur.

Est nimirum Heroica quaedam litteratura, sunt quaedam togae
bellique artes, quibus Principum, moderando populo praescien-
dorum, animi excolendi sunt, quibusque carere tanto minus
possunt sacri ciuilibusque ordinis Proceres, Principibus proximi,
quanto amplior earum est usus, cum uel de bello, uel de pace, de
foederibus, legibus, aliisque grauissimis totius imperii negotiis con-
sultandum est.

Procuratio reipublicae, Imperantiumque et Purpuratorum, qui
ab Imperantibus in consilium adhibentur, litteratura non humilium
artium, non subtilitatum, quarum in umbratico uiuendi genere ali-
quis esse potest usus, non argutiarum, non otiosae disceptationis,
conclusiunculis, uarie contortis, impeditae, adiumenta desiderat,
sed omnis eius laus actione continetur, continetque ipsa ex optimis
naturae ueritatisque exemplis petita praecepta, quibus uitae ciuilibus
usus moresque dirigi possint et conformari, nec modo bene ui-
uendi, uerum quoque consultandi bene, beneque imperandi prae-
fidiis est instructa.

Quae uero sunt illa praefidia? Ecquae artes, quibus ingenia
ad magnae fortunae cultum excitantur? Hic ego parum uerecunde
facere uideri possem, si, has, nec alias, litteras, tanquam lege ali-
qua cogente, Principibus et Illustri ortis loco, iisdemque ad splen-
didissimas dignitates expectatis, discendas esse, affirmare uelim.
Indicabo ergo, quanta maxima potero breuitate, quibus studiorum
generibus Principes, Principumque administri et Proceres reipubli-

cae

caele delectari maxime, maximeque in expediendis grauissimis quibusque negotiis domi forisque soleant adiuuari.

Heroicae litteraturae, si quaeras, apparatus instruitur florentiorum peritia linguarum, Gallicae maxime, cuius quemadmodum, ut nunc sunt tempora, magna esse solet commendatio, in aulis praecipue, politiorique uitae, elegantius excoltae, consuetudine et usu quotidiano, ita negari non potest, huius linguae amoenitate, tanquam condimento, disciplinarum grauissimarum asperitatem ita molliri, ut Principum Heroumque illustrium filii, a studiis seuerioribus fastidio et fatietate nonnunquam abalienari soliti, ad utilissimos quosque libros legendos facilius suauiusque inuidentur. Haec enim Gallorum dos est, ut doctrinae seuerioris studium ingeniosa felicitate leniant, et, quicquid scientiis inesse putatur horridum, id orationis elegantia, tanquam flore quodam, conuesciant. Gallicae adiungitur Italica, qua uti uideas Principum Purpuratorumque plurimos, quasi domestica. Neque Anglicana, interioribus scientiarum adytis recludendis aptissima, negligitur.

Quin etiam Latinam, quae in scholarum umbraculis, quam in aula, rectius dominari putatur, hanc, Inquam, linguam, historia teste et experientia, tanti aestumarunt, aestumantque imperantium plurimi, heroique orti sanguine, ut, praeter eam, nullam aliam excellenti principis, locique, in quo constituti sunt, amplitudini rectius conuenire arbitrentur.

De uernacula quid dicam, cuius, quis est, qui patriam amat, quem suppudere possit?

Cultiorum scientiae linguarum additur eloquentia, non declamatoria illa et umbratica, sed ciuilis, sed Principis digna fastigio, sapientiacque instructa neruis. Quae tanto minus Principum personam excellentiamque potest dedecere, quanto maiorem in omni uita actuque ciuili adfert usum ad urbes consiliis regendas, fundandas legibus, emendandas iudiciis.

Inprimis ii, quibus contigit, tam ortu et generis nobilitate, quam splendidissimis muneribus proximum a principe tenere locum,
ii,

ii, inquam, uel in consultationibus, uel negotiis cum exteris contrahendis, uel obeundis legationibus tantum ad copiose neruoseque ac grauiterdicendum debent esse instructi, quantum ad otium gentibus constituendum, dignitatem imperii conseruandam, terminos profereudos ualet eloquentia, ciuili prudentiae praesidiis firmata.

Firmatur uero et perficitur pragmatica eloquentia cum excellentissimarum quarumque rerum cognitione, tum exemplis, domi forisque claris, quae historia, illa Principum schola, ciuiliisque theatrum prudentiae promit. Historia, quam Heroicae litteraturae animam recte dixeris, eorum, qui regendae ciuitatis duces sunt, auctoresque publici consilii, mentes ita format, ita instruit, ut, quibus quaeque imperia artibus aucta sint, quibus uitis collapsa, perspiciant, ut, quae medicina partes reipublicae aegras labantesque sanet et firmet, intelligant, ut uirtutum imagines, exemplis expressas, imitentur, id omne contra, quod foedum inceptu, foedum exitu, uitent.

Historia, nisi adiunctis geographicis, genealogicis, chronologicis, heraldicis tabulis, languida est, exsanguis, et, uelut uitali spiritu extincto, mortua. Non ergo Principes, Principumque amici, qui historiae cultum ad uitae ciuiliis usum prudentiamque pragmaticam referunt, sua persona indignum iudicant, uel gentium familiarumque retexere origines, uel situm prouinciarum, imperantiumque aut nobilium insignia imaginesque perspectas habere.

Quibus omnibus si additur philosophia, ex qua sola non minus rerum gestarum commemoratio, quam eloquentia uitam accipit, et, neruis ueluti firmatis, uigorem, quantis, putas, praesidiis salutem publicam stabilitum iri? Nolim uero, eam hic intelligi philosophiam, quae otiosis seruit ingenii, quae quaestiones intricatas, quas necesse rectum fuerat, proponit, sed eam, quae, Grotii praeceptis instructa, gentium iura, naturae fundamentis constituta, tradit, mores format, prudenterque et honeste uiuendi rationem dirigit.

Eam quoque philosophiae partem amant Purpurati, quae, interioribus naturae recessibus diligentius exploratis, e rebus conditoris conditoris contemplatur magnitudinem, tantumque oblectat, quantum prodest.

* *

Mathema-

Mathematum, Architectonicis imprimis, quantus sit in republica
usus, quantumque peritia muniendi castella, munitaque defendendi
ornet et iuuet Principem, uel unius AVGVSTI II. REGIS Sarmatarum,
Diui, exemplo potest comprobari. Hic quemadmodum omnes literaturae Heroicae thesauros exhauserat, ita Physices Ma-
thematumque scientia nemini, ne solertissimo quidem sagacissimoque
naturae indagatori, concessit.

Prætereo, quas, par erat, hic copiosius commemorari, Exer-
citationes equestres, quibus, dubitari non potest, quin, quo magis
excellit aliis Princeps, aut quisquis illustre genus maiorumque glo-
riam splendidis tueri uelit muneribus, quin, inquam, sui hoc facilius
non modo admirabiles concitaturus sit amores, sed corpori quoque
et robur, et agilitatem, cumque elegantia formam imperatoriam
conciaturus.

Plura adderem, sed instituti ratio me iubet esse breuiorem.
Nihil superest, quam ut Senatam ciuitatis nostrae Amplissimum,
omnesque, quibus dies, FRIDERICIANIS SOLLEMNIBVS facer,
auspicatissimus exoptatissimusque illuxit, ad audiendas orationes,
Nunquam Maioribusque REGIS POTENTISSIMI DOMINIS

REGIAE deuotas, inuitem, ut nobiscum uota pro salute pu-
blica nuncupent. P. P. Gorlicl, clo 10 cc LIII.

d. iv. Mart.

h. ii, 18.

X 2316898

II a
590

SOLLEMNIA FRIDERICIANA

AD

SUBIECTISSIMI CVLTVMOBSEQVII

TRIBVS FRIDERICIS SAXONIAE OPTIMIS MAXIMIS

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO SARMATARVM REGI
ET PRINCIPI ELECTORI SAXONIAE

FRIDERICO
AVGVSTO

PATRI PATRIAE AC DOMINO LONGE CLEMENTISSIMO

ITEMQVE

SERENISSIMO CELSISSIMOQVE SAXONIAE
PRINCIPI REGIO

FRIDERICO CHRISTIANO

DOMINO AC PRINCIPI INDVLGENTISSIMO

NEQVE MINVS

SERENISSIMO PRINCIPI IVENTVTIS AC DVCI
HAEREDIQVE SAXONIAE

FRIDERICO AVGVSTO

DOMINO AC PRINCIPI CLEMENTISSIMO

SVBMISSISSIME DECLARANDVM

d. V. MART. MD CC LIII

IN GYMNASIO GORLICENSI CELEBRABVNTVR

QVAM PANEGRIN

HAC TABVLA

INDICIT

DE

LITTERATVRA HEROICA

PAVCA PRAEFATVS

FRIDERICVS CHRISTIANVS BAVMEISTERVS

AVGVSTI GYMNASII GORLICENSIS RECTOR

GORLICIA, EX OFFICINA FICKELSCHERERIANA.

